

Abstract: *The paper examines the standard of living of the population as a general indicator of the socio-economic development of the state. A statistical analysis of the main indicators, in particular, income of the population, the structure of consumer spending, the level of employment and inflationary processes, is carried out. Key problems affecting the standard of living of the population of Ukraine are identified, and directions for its improvement are substantiated.*

Keywords: *standard of living, income of the population, inflation, consumer price index, employment, unemployment, social services.*

Науковий керівник:

Поточилова І.С.

*асистент кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет*

УДК 343.237

Статистичний аналіз динаміки корупційних правопорушень в Україні як інструмент оцінки ефективності антикорупційної політики

Максименко Марина,

здобувачка вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент»

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація. *У роботі проведено комплексний статистичний аналіз корупційних процесів в Україні за період 2022–2023 років. Досліджено динаміку ключових показників, таких як Індекс сприйняття корупції (CPI), кількість вироків ВАКС та обсяги попереджених збитків у системі Prozorro. Визначено роль статистичного моніторингу як фундаментального елемента в системі менеджменту публічного сектору. Обґрунтовано необхідність використання методів аналізу великих даних (Big Data) для виявлення прихованих корупційних зв'язків.*

Ключові слова: *статистика, корупція, менеджмент, публічне управління, НАБУ, Prozorro, Індекс сприйняття корупції, цифровізація.*

Антикорупційна стратегія будь-якої держави базується на системі об'єктивних індикаторів, які дозволяють оцінити реальний стан справ. В умовах воєнного стану та активної інтеграції України до Європейського Союзу, роль статистичного аналізу корупції набуває критичного значення. Для майбутніх фахівців зі спеціальності «Менеджмент» розуміння статистичних закономірностей у сфері публічного управління є необхідним для побудови прозорих бізнес-процесів та мінімізації ризиків у державно-приватній взаємодії.

Корупція як об'єкт статистичного спостереження є надзвичайно складним явищем через свою латентність. Прямі статистичні методи (підрахунок кількості затримань чи обшуків) не завжди дають повну картину, оскільки можуть відображати лише активність правоохоронних органів, а не реальний рівень поширеності корупції.

Тому в менеджменті антикорупційної діяльності використовують комбінований підхід, що включає: Об'єктивну статистику (дані реєстрів, кількість вироків, суми конфіскованого майна) та суб'єктивну статистику (опитування експертів, індекси сприйняття, соціологічні дослідження досвіду корупції серед бізнесу).

Науковці, зокрема Ю. Цал-Цалко та В. Якобчук, наголошують на важливості «обліково-статистичного дзеркала», яке дозволяє виявити зони найвищого ризику в управлінні державними активами.

Найбільш впізнаваним міжнародним показником є Corruption Perceptions Index (CPI). Статистичний аналіз за останні два роки свідчить про стійкий прогрес України: у 2021 році він складав 32 бали, у 2022 році – 33 бали, а у 2023 році вже 36 балів. Хоча 36 балів — це все ще показник, що потребує покращення, тому що середній світовий показник становить 43 бали, динаміка у +3 бали за один рік в умовах повномасштабної війни є статистично значущою.

Це вказує на те, що інституційна розбудова (НАБУ, САП, НАЗК) почала давати системний результат, який помічають міжнародні експерти. Робота Національного антикорупційного бюро України (НАБУ) у 2023 році характеризується інтенсифікацією кількісних показників. Згідно зі звітами, кількість розпочатих розслідувань зросла на 20% порівняно з 2022 роком. Різне зростання кількості вироків (+75%) свідчить про завершення етапу «накопичення справ» та перехід до етапу реальної відповідальності, що є ключовим інструментом менеджменту ризиків у державі.

Одним із найефективніших методів зниження латентності корупції є використання великих даних (Big Data). Система державних закупівель Prozorro у 2023 році стала плацдармом для статистичного контролю. Завдяки алгоритмам ризик-індикаторів було автоматично підсвічено понад 12 тисяч тендерів із потенційними порушеннями.

Статистичний аналіз цін у Prozorro дозволяє виявити аномалії. Наприклад, якщо ціна на аналогічне паливо у різних регіонах відрізняється на 20%, система подає сигнал для перевірки. Загальний економічний ефект від превентивного статистичного моніторингу у 2023 році перевищив 5 млрд грн бюджетних коштів.

Аналогічний ефект має платформа «Дія». Переведення послуг у цифровий формат дозволило ліквідувати «низову» корупцію, що підтверджується зниженням на 15% кількості скарг громадян на вимагання неправомірної вигоди у сфері надання дозволів.

Незважаючи на успіхи, існують статистичні розбіжності між кількістю виявлених правопорушень та реальним відшкодуванням збитків. Статистика свідчить, що лише 10–12% активів, на які накладено арешт, проходять процедуру

повної конфіскації на користь держави у встановлені терміни. Це вказує на «вузьке місце» в менеджменті управління арештованим майном (АРМА).

Для вдосконалення системи пропонується декілька кроків. По-перше, інтеграція баз даних, яка передбачає об'єднання статистики податкової служби, митниці та реєстрів нерухомості для автоматичного виявлення невідповідностей у доходах службовців. По-друге, це предиктивна аналітика, тобто, впровадження штучного інтелекту для прогнозування корупційних ризиків на основі історичних даних правопорушень.

Таким чином, статистичний аналіз динаміки корупційних правопорушень в Україні за 2022–2023 роки підтверджує позитивний вектор антикорупційної трансформації. Збільшення Індексу СРІ та зростання кількості реальних вироків є доказами того, що система публічного менеджменту стає більш прозорою. Проте статистика також підсвічує зони, які потребують реформування — зокрема механізми конфіскації та моніторингу митних операцій. Використання сучасних статистичних інструментів та цифровізація залишаються головними факторами успішної реалізації антикорупційної політики в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Corruption Perceptions Index 2023: Ukraine's results. Transparency International Ukraine. 2024. URL: <https://ti-ukraine.org/cpi-2023>.
2. Звіт про діяльність Національного антикорупційного бюро України за 2023 рік. URL: <https://nabu.gov.ua/reports>.
3. Статистика публічних закупівель в системі Prozorro: аналітичний дашборд 2023. URL: <https://bi.prozorro.org>.
4. Цал-Цалко Ю. С., Якобчук В. П., Косянчук Г. Т. Антикорупційна політика у сфері публічного управління: обліково-статистичний аспект. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2023. № 5.
5. Аналітична доповідь: Стан корупції в Україні у 2022–2023 роках / Національне агентство з питань запобігання корупції. Київ, 2024.
6. Статистичний щорічник України за 2022 рік / Державна служба статистики України. Київ, 2023.

Abstract. *The paper conducted a comprehensive statistical analysis of corruption processes in Ukraine for the period 2022–2023. The dynamics of key indicators, such as the Corruption Perception Index (CPI), the number of convictions of the Supreme Court of Justice and the amount of prevented losses in the Prozorro system, were studied. The role of statistical monitoring as a fundamental element in the public sector management system was determined. The need to use Big Data analysis methods to identify hidden corruption connections was substantiated.*

Keywords: *statistics, corruption, management, public administration, NABU, Prozorro, Corruption Perception Index, digitalization.*

Науковий керівник:

Поточилова І.С.

*асистент кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет*

УДК 338.43:005.334

Концептуальні основи управління ризиками в аграрному виробництві

Мандра Єлизавета,

здобувачка вищої освіти спеціальності 051 «Економіка»

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

Анотація: *досліджено концептуальні засади управління ризиками в аграрному виробництві; обґрунтовано доцільність інтеграції ризик-менеджменту у систему загального менеджменту підприємства; визначено ключові етапи класичного підходу до управління ризиками та основні механізми їх мінімізації в агровиробництві.*

Ключові слова: *стратегія, підприємство, механізм, ризики, концепція, оцінка.*

Управління ризиками в агровиробництві є складним багатоетапним процесом. Спрямовується на зменшення негативного впливу невизначеності та підвищення ефективності результатів діяльності аграрних підприємств. У сучасних наукових підходах управління ризиками розглядається як невід’ємна складова системи загального менеджменту, інтегрована у процеси стратегічного та оперативного управління [1].

Класичний підхід до управління ризиками передбачає послідовну реалізацію таких етапів: ідентифікація ризиків, їх оцінювання, вибір методів реагування та моніторинг результатів. Для аграрних підприємств особливого значення набуває етап ідентифікації ризиків, оскільки значна частина загроз має прихований або відстрочений характер і проявляється лише на певних етапах виробничого циклу [2].

Оцінювання ризиків в аграрному виробництві здійснюється із застосуванням кількісних і якісних методів. Кількісні методи ґрунтуються на використанні статистичних даних, фінансових показників і ймовірнісних моделей, тоді як якісні методи передбачають експертну оцінку, сценарний аналіз і побудову матриць ризиків [3]. Поєднання цих підходів дозволяє отримати більш обґрунтовану оцінку рівня ризику та визначити пріоритетні напрями управлінського впливу.